

Музика–Стефанчук О. А.

*д.ю.н., професор,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка;
Україна; e-mail: oa.stefanchuk@gmail.com*

Губерська Н. Л.

*д.ю.н., доцент,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка;
Україна; e-mail: gubernat@bigmir.net*

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ЄС, АЗІЇ, США ТА УКРАЇНИ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА УНІФІКАЦІЇ ЗАКОНОДАВЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Анотація. Стаття присвячена питанням взаємовідносин ЄС, Азії, США та України у банківській сфері. Аналізуються особливості банківських відносин у контексті впливу європейських референдумів на банківські відносини. Особлива увага приділяється деяким термінологічним проблемам вітчизняного законодавства.

Ключові слова: банк, банківська сфера, банківські відносини, адаптація, інтеграція.

Формул: 0; рис: 0; табл.: 0; бібл.: 18

Muzyka–Stefanchuk O. A.

*Dr. Jur. (Habil), professor,
Taras Shevchenko National University of Kyiv;
Ukraine; e-mail: oa.stefanchuk@gmail.com*

Huberska N. L.

*Dr. Jur. (Habil), docent,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
Ukraine; e-mail: gubernat@bigmir.net*

EU, ASIA, USA AND UKRAINE RELATIONS IN THE BANKING SECTOR: PROBLEMS OF DEVELOPMENT AND LEGISLATIVE TERMINOLOGY UNIFIED

Abstract. The article is devoted to the issue of relations between the EU, Asia, the USA and Ukraine in the banking sector. The problems of modern interaction between Europe and Russia in the banking sphere and the impact of such interaction on Ukraine are explored. In this context, international financial sanctions, external borrowing issues, etc. are considered.

The peculiarities of banking relations in the context of the influence of European referendums on banking relations are analyzed.

The problems of US – European relations in the banking sphere are considered. It is stated that global crises negatively affected the assets of American and European banks.

The issues of EU – Ukraine relations in the sphere of banking activity are separately highlighted. It is argued that banking is practically a conductor and linking the state with the global financial markets. In the context of euroadaptation processes, it is proposed to adopt the provisions of the NBU regarding risk management requirements in banks.

It is stated that there is a constant interactions in the banking sector. For some states – it creates positive moments for the domestic banking system; for others – creates negative moments. However, it is obvious that we need to move towards further close cooperation between states. We also consider it necessary to review the sanctions lists introduced by the EU and the United States in relation to Russia in connection with the military aggression on its part, since inventions have been invented over the years to bypass these sanctions.

Particular attention is paid to some terminological problems of domestic legislation.

Keywords: bank, banking sphere, banking relations, adaptation, integration.

JEL Classification: G21, K12

Formulas: 0; fig.: 0, tabl.: 0, bibl.: 18

Музыка–Стефанчук О. А.
д.ю.н., профессор,
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка;
Украина; e-mail:oa.stefanchuk@gmail.com

Губерская Н. Л.
д.ю.н., доцент,
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка;
Украина; e-mail:gubernat@bigmir.net

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ ЕС, АЗИИ, США И УКРАИНЫ В БАНКОВСКОЙ СФЕРЕ: ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ И УНИФИКАЦИИ ЗАКОНОДАТЕЛЬНОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ

Аннотация. Статья посвящена вопросу взаимоотношений ЕС, Азии, США и Украины в банковской сфере. Анализируются особенности банковских отношений в контексте влияния европейских референдумов на банковские отношения. Особое внимание уделяется некоторым терминологическим проблемам отечественного законодательства.

Ключевые слова: банк, банковская сфера, банковские отношения, адаптация, интеграция.

Формул: 0; рис: 0; табл.: 0; библи.: 18

Вступ. На сучасному етапі економічного розвитку європейські банки займають лідируючі позиції. Так, серед 847 банків світу з балансовою вартістю понад \$100 млрд., на початок XXI ст., більша половина – європейські. Серед 25 найбільших банків світу 14 – банки країн ЄС [1]. Найкрупнішими власне європейськими банківськими установами є, наприклад, такі: британські HSBO Holding, Barclays, National Westminster, Midland і Lloyds, німецький Deutsche Bank. Окрім цього, м. Цюрих є центром, що спеціалізується на обслуговуванні багатих клієнтів (private banking) та управлінні активами (при цьому недоліками центру є невеликий пул професіоналів і невисока загальна конкурентоспроможність). Також м. Франкфурт–на–Майні є потужним центром, задіяним у процесі регулювання банківського сектора, адже саме тут розташована Штаб–квартира Європейського Центрального Банку [2].

В Європі приділяється значна увага протидії монополізації банківської діяльності, змовам банківських та інших фінансово–кредитних установ. Приміром, наприкінці 2016 р. Єврокомісія оштрафувала такі крупні банки, як Credit Agricole, HSBC і JPMorgan Chase на 485 млн євро за змову на ринку похідних фінансових інструментів, за участь у картелі за деривативами (йдеться про специфічні деривативи – на процентні ставки в євро, наприклад, EURIBOR). Розслідування Єврокомісії дійшло висновку, що трейдери банків перебували «у регулярному контакті», ділячись інформацією за ставкою EURIBOR. Також було доведено існування картелю між вереснем 2005 р. і травнем 2008 р., що включав сім банків – Barclays, Credit Agricole, HSBC, JPMorgan Chase, Deutsche Bank, RBS і Societe Generale, в різні періоди часу. Це стосувалося всього Європейського економічного простору. З банками Barclays, Deutsche Bank, RBS і Societe Generale питання було врегульоване в грудні 2013 р., а решта – три банки було оштрафовано [3].

З огляду на це, питання взаємовідносин різних країн у банківській сфері на сьогодні є вельми актуальними.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Питання банківської діяльності, банківських відносин, адаптації законодавства України до законодавства ЄС розглядаються у працях таких вчених, як О.П. Орлюк, Т.А. Латковська, А.Т. Ковальчук, О.А. Мірошніченко, М.В. Сенаторов, О.В. Сенаторова. Проте сучасні проблеми розглядуваних відносин зростають, зважаючи на європейські та світові фінансові, економічні, політичні й інші кризвї явища. Це свідчить про актуальність і своєчасність нашого дослідження.

З огляду на викладене, метою статті є висвітлення проблемних питань взаємовідносин країн ЄС, Азії, США та України у банківській сфері; особлива увага приділяється питанням уніфікації законодавчої термінології.

Результати дослідження

Сучасна взаємодія Європи та Росії у банківській сфері та її вплив на Україну

Примітно, що певна єдність європейського ринку банківських і фінансових послуг відбивається й на інших відносинах. Так, на початку 2016 р. Російська Федерація почала робити спроби вийти на європейський та міжнародний ринок запозичень, але США (Вашингтон) та ЄС (Брюссель) рекомендували своїм банкам утриматись від розміщення російських євробондів. Росія повідомила про плани продати у 2016 р. облігації і відправила повідомлення про це найбільшим європейським, китайським, американським, російським банкам (Barclays, BNP Paribas, Bank of America Merrill Lynch, Bank of China, Wells Fargo, Goldman Sachs, JPMorgan, Deutsche Bank, Industrial and Commercial Bank of China, Crédit Agricole, Credit Suisse, Landesbank Baden–Wuerttemberg, Morgan Stanley, Mizuho Financial, Nomura, Citigroup, Societe Generale, Scotiabank, TD Securities, China Construction Bank, Agricultural Bank of China, HSBC, RBC Capital Markets, UBS, UniCredit, «ВТБ Капітал», Газпромбанк, Sberbank CIB). Після такого оголошення, на Wall–Street (США) одразу не дійшли згоди: частина банків, включаючи Citigroup, повідомили, що не братимуть участі в організації розміщення, інші (приміром, Goldman Sachs і JPMorgan) продовжили вивчати варіанти дій.

Востаннє Росія позичала на міжнародних ринках у 2013 р., коли вона залучила загалом \$11,4 млрд., що у 2015 р. дало інвесторам 21,1% доходу. Відтоді вона не виходила на міжнародні ринки капіталу через санкції Заходу, введені після приєднання Криму, які фактично закрили для країни зовнішні боргові ринки. Незважаючи на те, що введені проти Росії санкції ЄС прямо не забороняють покупку російського боргу (західні санкції не поширюються на державні запозичення), проте представники ЄС звернулися до європейських банків із відповідним попередженням. В ЄС вважають, що кошти, виручені в результаті розміщення паперів, можуть бути використані «не за призначенням», тобто облігації можуть бути використані для обходу санкцій, дохід від розміщення цінних паперів може бути отриманий особами, щодо яких введено санкції.

У будь–якому випадку, власними силами Росія пододала санкції та двічі у 2016 р. розмістила єврооблігації: на \$3 млрд (у травні 2016 р.) і \$1.75 млрд (у вересні 2016 р.). Під час першого розміщення західні банки не взяли участі у розміщенні російських єврооблігацій через можливу негативну реакцію США та урядів європейських держав; міжнародні клірингові агентства – центри реєстрації угод з облігаціями, такі, як Euroclear і Clearstream відмовились обслуговувати розміщення, створюючи ще одну перепону для іноземних інвесторів під час першого розміщення. Згодом – у липні того ж року агентство Euroclear все ж таки дало згоду на співробітництво з Росією і разом із Національним розрахунковим депозитарієм відкрили шлях для міжнародних інвесторів. Отже, організатором угоди щодо другого розміщення виступив російський ВТБ «Капітал» і цього разу єврооблігації були розміщені виключно серед іноземних покупців, при цьому на частку інвесторів із США припадає 53%, Європи – 43%, Азії – 4%. Для комфорту іноземних інвесторів випуск передбачає зобов'язання не спрямовувати отриману валюту особам, які включені до санкційних списків США та ЄС [4; 5; 6]. На наш погляд, розміщення російських єврооблігацій та участь у цьому процесі іноземних інвесторів свідчать про те, що європейські країни та їх громадяни вже не на стільки стримують себе у питанні отримання фінансової вигоди від країни–агресора, вже не настільки й лякають санкції, або ж ці санкції для когось вже й не такі суттєві.

Тобто, як бачимо, ті санкції, які застосовуються до Росії у зв'язку із анексією Криму та військовою агресією в Україні, з часом стають вже й не такими «страшними» для Росії; віднаходяться шляхи їх обходу.

Вплив європейських референдумів на банківські відносини

Інтернаціоналізаційні процеси в Європі донедавна мали здебільшого позитивні прояви. Проте у 2016 р. окрім розміщення російських євробондів, відбулися й інші зміни. Це

пов'язано із проведенням Brexit (British exit) – британського референдуму, результатом якого було рішення про вихід Великобританії із ЄС. Так, через цей референдум, на думку голови Асоціації британських банкірів (БВА) Ентоні Брауна, великі банки можуть залишити Великобританію вже на початку 2017 р. За даними різних вітчизняних і зарубіжних інфрмационних агентств, такі великі банки Європи, як Credit Suisse та Deutsche Bank, потрапили під знецінення власних акцій після оголошення результатів Brexit. Більшість англійських банків також отримали удар по вкладах та вартості часток. Далі може скластися ситуація, коли значна частина торгівлі між Великобританією та ЄС у фінансовому секторі стане незаконною, оскільки банки втратять дозвіл регуляторів надавати послуги [7, 8].

Взаємовідносини США та Європи

Світові кризи негативно вплинули на активи американських та європейських банків. Спеціалісти дослідили, що протягом 2013–2015 рр. активи брокерських підрозділів європейських банків у США значно скоротилися. Так, американські активи Barclays Capital зменшилися на 43%, Deutsche Bank Securities – на 30%, брокерського підрозділу Credit Suisse – на 26%. Для порівняння, активи брокерських підрозділів американських конкурентів – JP Morgan, Citigroup, Goldman Sachs і Morgan Stanley – зменшилися за цей період в середньому на 8%. Найбільше постраждав сегмент надання короткострокових кредитів клієнтам з фінансового сектора, передає RNS. Банки стверджують, що мають намір продовжувати бізнес в США і хочуть розширити свою присутність в деяких частинах американського ринку. Однак загалом їхні активи тут зменшуються – з огляду на складніші умови для бізнесу і посилення регулювання. Так, з 1 липня ФРС зобов'язала зарубіжні банки включити свої операції в єдині холдингові компанії, тоді як раніше у багатьох таких банків банківські та брокерські операції були розподілені між окремими структурами. Крім того, з 2018 року великим закордонним банкам доведеться щорічно проходити стрес-тестування ФРС і виконувати її вимоги щодо капіталу [9].

Також певні зміни і потрясіння в банківській діяльності відбулися у зв'язку із перемогою кандидата від Республіканської партії Дональда Трампа в США на виборах президента США. Результати виборів підштовхнули до зростання облігацій багатьох банків в США на 30%, а найбільший американський банк JPMorgan Chase до реально високих показників діяльності; такі банки, як Goldman Sachs, Morgan Stanley і Bank of America поступово досягають посткризових вершин. Очікується, що процентна ставка вже не буде надміру низькою, а зростання економіки піде вгору.

Всі великі банки США відновили свої капітали після кризи, однак скасування антикризових заходів може збільшити їхні дивіденди і поживити видачу кредитів. Тим часом, економіка США зростає на 2,9%, безробіття скоротилося до 4,6%, а інфляція тримається на рівні трохи вище 2%. Загалом є чіткий шлях підвищення доходів і краще середовище для фінансових гвинтиків економіки США.

Вважається, що проблеми великих банків Європи полягають, зокрема, у тому, що вони нездатності швидкої адаптації в умовах глобальної економіки до моделі США. Також недостатнього забезпечені іпотечні кредити, а також держоблігації сильно тягнуть на дно європейські банки, тоді як банки США ведуть посередництво на ринку капіталу при наявності малих обсягів кредитів по іпотеці. Крім того інвестиційні банки Америки крупніші від європейських, отже, їм простіше нарощувати свою частку на ринку. При цьому, при більших розмірах американські банки мають меншу кількість персоналу. Отже, Європа перенасичена значною кількістю нерентабельних банків. Виходом, здатним скоротити витрати банків, могла б послужити консолідація [10].

За період 2010–2015 рр. європейські заявили про необхідність подальших скорочень і відмови від глобальної експансії; фінансові організації США, навпаки, збільшили ринкову капіталізацію і частку на ринку і виступали за розширення своєї мережі установ, орієнтуючись на інші країни й континенти. З 2010 р. цінні папери найбільших фінансово-кредитних організацій США, таких як JP Morgan Chase, Bank of America, Citigroup, Goldman Sachs Group і Morgan Stanley, в середньому подорожчали на 45%. За той же період найбільші європейські банки: Barclays, Credit Suisse Group, Deutsche Bank, UBS Group і Royal Bank of Scotland – зіткнулися з падінням вартості своїх акцій в середньому на 17%. Ринкова

капіталізація названих американських банків за п'ять років додала в цілому \$254,6 млрд проти \$9,5 млрд у європейських конкурентів. Економіка Європи знаходиться на більш ранній, ніж економіка США. Німецький Deutsche Bank і швейцарський Credit Suisse намагаються оптимізувати баланс активів і пасивів. Британський Barclays і швейцарський UBS почали процес реструктуризації. А шотландський Royal Bank of Scotland навіть закриття ряду інвестиційних підрозділів. Після першої хвилі фінансової кризи, фінансово-кредитні організації США провели масштабну реорганізацію, оптимізувавши збиткові напрями діяльності і позбувшись від неприбуткових активів. Американські банки істотно наростили капітал, провели серію зворотних викупів акцій і збільшили дивіденди.

Відносно зростання економіки США також позитивно впливає на розвиток американського банківського сектора. Найбільші інвестиційні банки США домоглися істотного збільшення своєї частки на ринку. У свою чергу, їх європейські конкуренти, навпаки, відзвітували про скорочення інвестиційних операцій через тиск з боку регулюючих органів і інвесторів [11].

На сьогоднішній день ЄС зробив і робить важливі кроки у напрямі розвитку ринку банківських і фінансових послуг в ЄС. Варто згадати, зокрема, такі директиви: № 2002/87/EU від 16 грудня 2002 р. (про фінансові конгломерати) [12], № 2013/36/EU від 26 червня 2013 р. (про банківські пруденційні вимоги) [13], № 2014/59/EU від 15 травня 2014 р. (про створення основи для відновлення та рішень кредитних установ й інвестиційних фірм) [14], № 2014/49/EU від 16 квітня 2014 р. (про схеми гарантування депозитів) [15]; правила № 575/2013/EU (про банківські пруденційні вимоги) від 26 червня 2013 р. [16] та № 1060/2009 про кредитні рейтингові агентства від 16 вересня 2009 р. [17]. Завдяки цим документам правове регулювання банківських відносин у країнах ЄС перейшло на дещо новий рівень, особливо, що стосується кредитно-рейтингових агентств.

Відносини Україна – ЄС

Загалом, євроінтеграційний процес є невід'ємною частиною глобалізації в постіндустріальній економіці в усьому світі, й зокрема в Україні, та формує нові виміри інтеграційного процесу. Поглиблення взаємодії європейського та національного права і відповідні зміни у національному праві під дією європейського на правове регулювання банківської діяльності в Україні вплинуло досить суттєво. Це пояснюється тим, що банківська діяльність є практично провідником і зв'язуючи елементом держави з світовими фінансовими ринками. Правова стандартизація в правовому регулюванні банківської діяльності виявляється в тому, що в ній активно використовуються визнані в Європі фінансові інструменти, правове регулювання яких базується на європейських нормативних актах, які в подальшому імплементуються у національне законодавство. Зміна системи джерел права також впливає на правове регулювання банківської діяльності. Прикладом «розмивання» меж між приватним і публічним правом у правовому регулюванні банківської діяльності може бути неоднозначне сприйняття певних банківських інструментів (банківського рахунка) й їх правове врегулювання нормативними актами приватного права (ЦК України), в яких зазначається, що це – інститут публічного права. Вплив політики на правове регулювання банківської діяльності полягає в тому, що на сучасному етапі економічного розвитку активно формуються економічні еліти, які активно лобіюють власні інтереси. При цьому колом їх інтересів є не лише виробничий сектор економіки країни, а й банківський [18].

З метою створення фінансової системи, що здатна забезпечувати сталий економічний розвиток за рахунок ефективного перерозподілу фінансових ресурсів в економіці на основі розбудови повноцінного ринкового конкурентоспроможного середовища згідно зі стандартами ЄС, постановою Правління НБУ від 18 червня 2015 р. № 391 затверджена Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 р. До 2020 р. мають бути імплементовані директиви ЄС для фінансових ринків; впроваджені принципи IOSCO, IAIS, Basel III, EIOPA, BIS; впроваджена лібералізація валютного регулювання та валютного контролю; змінено законодавство щодо оподаткування операцій та послуг у фінансовому секторі; внесені зміни до законодавства щодо посилення фінансової та інституційної незалежності регуляторів фінансового сектору та розподілу функцій; впроваджені

міжнародні стандарти звітності та аудиту у фінансовому секторі; впроваджені єдині міжнародні стандарти електронного документообігу, надання адміністративних послуг та здійснення комунікацій з учасниками ринку в електронному форматі.

Висновки. Проведене нами дослідження дає підстави стверджувати, що нині відбувається постійні взаємовплив та взаємодіяльність у банківській сфері. Для одних держав – це створює позитивні моменти для внутрішньої банківської системи; для інших – створює негативні явища. Проте очевидно, що потрібно рухатися у напрямі подальшої тісної взаємодії між державами. Також, вважаємо, за необхідне переглянути санкційні списки, що вводяться ЄС і США по відношенню до Росії у зв'язку із військовою агресією з її боку, адже з роками винайдені шляхи обходу цих санкцій.

Що стосується взаємовідносин України та ЄС у банківській сфері, то нині найбільш актуальними є питання приведення вітчизняного законодавства до вимог і стандартів Базельського комітету з питань банківського нагляду (Базель III), що будуть обов'язковими для усіх країн ЄС з 2019 р. (йдеться поступове збільшення вимог щодо адекватності капіталу банку, впровадження додаткових показників контролю за ліквідністю банків згідно із графіком). Очевидно, що до того часу наша держава ще не буде повноправним членом ЄС, проте євроінтеграційний курс триватиме відносно довго.

Основне, що варто врахувати у вітчизняному законодавстві, – це вимоги Базель III, що, у свою чергу, сприятиме очищенню банківської системи від банків, які практично не витримують ринкової конкуренції, здійснюють власну діяльність із значними ризиками. Також варто прийняти положення НБУ, яке стосується вимог до ризик-менеджменту у банках. Користь від таких заходів буде як для дрібних клієнтів банків, так і для крупних клієнтів, потенційних інвесторів.

Також варто враховувати той факт, що не всі директиви ЄС підлягають однаковому застосуванню щодо відносин за участі різних фінансово-кредитних установ. У цьому контексті наведемо лист Української асоціації інвестиційного бізнесу до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 20 серпня 2015 р. вих. № 155. Йдеться про необхідність розмежування вимог, що висуваються до банків і до інших фінансово-кредитних установ. У названому листі слушно наголошується на тому, що положення Директиви № 2006/48/ЄС про започаткування та здійснення діяльності кредитних установ, Директиви № 2006/49/ЄС про адекватність капіталу інвестиційних компаній та кредитних установ поширюються на діяльність компаній з управління активами (управляючих компаній, «management companies») та інвестиційні фонди у частині положень, на які посилається Директива № 2009/65/ЄС про координацію законів, підзаконних актів та адміністративних положень стосовно підприємств колективного інвестування в перевідні цінні папери («UCITS IV»), яка регулює діяльність фондів UCITS (дослівно – «підприємства з колективного інвестування у цінні папери, що перебувають в обігу» (на регульованих ринках) та їхніх управляючих компаній. Тобто, по суті, зазначені Директиви поширюються лише на європейські компанії з управління активами, що здійснюють управління активами диверсифікованих фондів із публічним розміщенням (публічною емісією), відкритих (із частотою викупу своїх часток (паїв, акцій) у інвесторів не рідше 1 разу на тиждень). Поняття «регулятивний капітал» та застосування механізму його розрахунку для визначення передбачених Директивами не є цілком адекватним для компаній з управління активами, у яких виключним видом діяльності є управління активами інституційних інвесторів, а також суттєво більш обмежені можливості (та потреби) для інвестування власних коштів (ресурсів), порівняно з іншими фінансовими установами (наприклад, банками), а також із європейськими управляючими компаніями.

Варто також наголосити, що не існує «єдиного європейського підходу» у цьому питанні, тому що відповідні нормативні вимоги завжди залежать від умов ліцензування управляючої компанії у конкретній країні. У ЄС загалом на управляючі компанії поширюється низка вимог до банківських та інших кредитних установ, оскільки європейські управляючі компанії, на відміну від українських компаній з управління активами, мають право управляти індивідуальними портфелями та здійснювати інші супутні види діяльності, які підпадають під дію відповідного законодавства і стандартів.

Імплементация норм європейського законодавства має сприяти підготовці компаній з управління активами до роботи на міжнародному ринку капіталу, а не додатково адміністративно знижувати їх конкурентоспроможність. Враховуючи викладене, норми, які запроваджуються в Україні для регулювання діяльності компаній з управління активами не мають бути більш жорсткими, ніж це встановлено Директивами ЄС (особливо ретельно слід підходити до питань формування статутного капіталу компаній з управління активами, який за вимогами європейського законодавства становить 125 тис. євро). Тобто необхідно чітко визначатися з термінологією, з суб'єктно-об'єктним складом, з тими відносинами, на які спрямовані норми будь-яких директив ЄС. Найбільш проблемним, на наш погляд, є питання узгодження дій різних органів державної влади у процесі подальшої адаптації законодавства України. На сьогодні нема відкритої інформації, які директиви ЄС опрацьовують конкретні органи, відсутній офіційний кваліфікований переклад.

Якщо вже говорити про регулювання відносин у банківській сфері у контексті відносин Україна-ЄС, то потрібно виходити з того, що йдеться про відносини на ринку фінансових послуг. І ось тут зіштовхуємося на невідповідності вітчизняного законодавства положенням актів ЄС. Так, відповідно до п.10 ст.1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» державне регулювання ринків фінансових послуг – це здійснення державою комплексу заходів щодо регулювання та нагляду за ринками фінансових послуг з метою захисту інтересів споживачів фінансових послуг та запобігання кризовим явищам» йдеться про те, що таке регулювання стосується виключно інтересів споживачів фінансових послуг. Проте, очевидно, що інтереси надавачів фінансових послуг (фінансових установ, учасників ринку фінансових послуг) також підпадають під державне регулювання, але, виходячи із п.10 ст.1 названого Закону, державне регулювання на них не поширюється. Це, по-перше, суперечить європейській практиці, а, по-друге, створює випадки правових колізій, які потребують усунення. Тобто відкорегування термінології Закону має відбуватися у нерозривному зв'язку із всеохоплюючим процесом адаптації законодавства.

Література

1. Мусієць, В. Розвиток національної банківської системи як шлях інтеграції України до ЄС [Текст] / В. Мусієць // Фінанси та кредит. – 2009. – № 6. – С. 27–34.
2. Савелко, С. О. Досвід та особливості функціонування банківських систем європейських країн [Електронний ресурс] / С. О. Савелко // Ефективна економіка. – 2011. – № 8. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_8_4.
3. Єврокомісія оштрафувала за змову три банки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/390359/yevrokomisiya-oshtrafuvala-za-zmovu-try-banky>.
4. Россия преодолела санкции, успешно разместив еврооблигации [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://expert.ru/2016/09/23/wsj-rossiya/>.
5. Россия исчерпала лимит [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.gazeta.ru/business/2016/09/22/10209257.shtml>.
6. Минфин вернулся на Запад с черного хода [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.gazeta.ru/business/2016/05/23/8260883.shtml>.
7. Великі британські банки розмірковують про переїзд до ЄС через «брекзит» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bbc.com/ukrainian/business/2016/10/161023_uk_banks_brexit_az.
8. Великі банки можуть покинути Велику Британію через Brexit [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrinform.ua/rubric-abroad/2106695-veliki-banki-britanii-mozut-zalisiti-krainu-cerez-brexit.html>.
9. Банки Європи скорочують активи своїх брокерських підрозділів у США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/381661/banky-yevropy-skorochuyut-aktyvy-svoyih-brokerskyh-pidrozdiliv-u-ssha>.
10. У чому і чому європейські банки програють американським? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fastnews.info/uk/news/9/v-chem-i-pochemu-evropejskie-banki-proigryvajut-amerikanskim>.
11. Скворцова, Д. Американские банки выигрывают борьбу с европейскими конкурентами [Электронный ресурс] / Д. Скворцова. – Режим доступа: <https://www.gazeta.ru/business/2015/07/31/7664581.shtml>.
12. Directive 2002/87/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2002 on the supplementary supervision of credit institutions, insurance undertakings and investment firms in a financial conglomerate and amending Council Directives 73/239/EEC, 79/267/EEC, 92/49/EEC, 92/96/EEC, 93/6/EEC and 93/22/EEC, and Directives 98/78/EC and 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council [Electronic resource]. – Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02002L0087-20130717>.
13. Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC [Electronic resource]. – Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02013L0036-20150101>.
14. Directive 2014/59/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms and amending Council Directive 82/891/EEC, and Directives

2001/24/EC, 2002/47/EC, 2004/25/EC, 2005/56/EC, 2007/36/EC, 2011/35/EU, 2012/30/EU and 2013/36/EU, and Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 648/2012, of the European Parliament and of the Council [Electronic resource]. – Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32014L0059>.

15. Directive of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on deposit guarantee schemes [Electronic resource]. – Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02014L0049-20140702>.

16. Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) No 648/2012 [Electronic resource]. – Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02013R0575-20160719>.

17. Regulation (EC) No 1060/2009 of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 on credit rating agencies [Electronic resource]. – Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02009R1060-20150621>.

18. Толкачова, С. В. Проблеми та перспективи адаптації національного банківського законодавства до права Європейського Союзу [Електронний ресурс] / С. В. Толкачова. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Pravo/58087.doc.htm.

Стаття надійшла до редакції 05.06.2017

©Музыка–Стефанчук О. А.,
Губерська Н. Л.

References

1. Musiiets, V. (2009). Rozvytok natsionalnoi bankivskoi systemy yak shliakh intehratsii Ukrainy do YES. *Finansy ta kredyt*, 6, 27–34.

2. Savelko, S. O. (2011). Dosvid ta osoblyvosti funktsionuvannia bankivskykh system yevropeiskykh krain. *Efektivna ekonomika*, 8. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_8_4

3. *Yevrokomisiia oshtrafuvala za zmovu try banky*. Available at: <http://news.finance.ua/ua/news/-/390359/yevrokomisiya-oshtrafuvala-za-zmovu-try-banky>

4. *Rossiiia preodolela sanktsii, uspeshno razmestiv evroobligatsii*. Available at: <http://expert.ru/2016/09/23/wsj-rossiya/>

5. *Rossiiia ischerpala limit*. Available at: <https://www.gazeta.ru/business/2016/09/22/10209257.shtml>

6. *Minfin vernulsia na Zapad s chernoho khoda*. Available at: <https://www.gazeta.ru/business/2016/05/23/8260883.shtml>

7. *Velyki brytanski banky rozmirkovuiut pro pereizd do EC cherez «brekzyt»*. Available at: http://www.bbc.com/ukrainian/business/2016/10/161023_uk_banks_brexit_az

8. *Velyki banky mozhut pokynuty Velyku Brytaniuu cherez Breksit*. Available at: <http://www.ukrinform.ua/rubric-abroad/2106695-veliki-banki-britanii-mozut-zalisiti-krainu-cerez-brexit.html>

9. *Banky Yevropy skorochuiut aktyvy svoikh brokerskykh pidrozdiliv u SSHA*. Available at: <http://news.finance.ua/ua/news/-/381661/banky-yevropy-skorochuyut-aktyvy-svoyih-brokerskykh-pidrozdiliv-u-ssha>

10. *U chomu i chomu yevropeiski banky prohraiut amerykanskym?* Available at: <http://fastnews.info/uk/news/9/v-chem-i-pochemu-evropejskie-banki-proigryvajut-amerikanskim>

11. Skvortsova, D. *Amerikanske banki vyihryvaiut borbu s evropeiskimi konkurentami*. Available at: <https://www.gazeta.ru/business/2015/07/31/7664581.shtml>

12. *Directive 2002/87/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2002 on the supplementary supervision of credit institutions, insurance undertakings and investment firms in a financial conglomerate and amending Council Directives 73/239/EEC, 79/267/EEC, 92/49/EEC, 92/96/EEC, 93/6/EEC and 93/22/EEC, and Directives 98/78/EC and 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council*. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02002L0087-20130717>

13. *Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC*. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02013L0036-20150101>

14. *Directive 2014/59/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms and amending Council Directive 82/891/EEC, and Directives 2001/24/EC, 2002/47/EC, 2004/25/EC, 2005/56/EC, 2007/36/EC, 2011/35/EU, 2012/30/EU and 2013/36/EU, and Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 648/2012, of the European Parliament and of the Council*. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32014L0059>

15. *Directive of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on deposit guarantee schemes*. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02014L0049-20140702>

16. *Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) No 648/2012*. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02013R0575-20160719>

17. *Regulation (EC) No 1060/2009 of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 on credit rating agencies*. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02009R1060-20150621>

18. Толкачова, С. В. *Проблеми та перспективи адаптації національного банківського законодавства до права Європейського Союзу*. Available at: http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Pravo/58087.doc.htm

Received 05.06.2017

©Музыка–Стефанчук О. А.,
Huberska N. L.